

Årsrapport 2015

Tilsynsrådet for Politiets utlendingsinternat, Trandum.

Forskrift om Politiets utlendingsinternat av 4.11.2008, sist endret 21.02.2014, fastsetter i § 17 at et eksternt tilsynsråd skal føre tilsyn med at behandlingen av utlendingene på internatet skjer i samsvar med lovgivingen. Tilsynsrådet skal bestå av leder, nestleder og to medlemmer samt to varamedlemmer. Tilsynsrådet skal i henhold til forskriften avgi en årsmelding til Politiets utlendingsenhet for sin virksomhet. Tilsynsrådet skal selv offentliggjøre årsmeldingen.

1. Mandat og oppnevning

I forskriften § 17 bestemmes at Justisdepartementet skal oppnevne leder, nestleder, medlemmer og varamedlemmer av tilsynsrådet for en funksjonstid på to år med mulighet for reoppnevning. Tilsynsrådet ble første gang oppnevnt av Justisdepartementet 28. mai 2008. Oppnevningen gjaldt for to år. Nytt tilsynsråd ble oppnevnt i 2010, i mai 2012 og i mai 2014.

Ved oppnevning av 28. mai 2014 ble Cathrine Fossen oppnevnt som ny leder mens Ørnulf Røhnebæk ble oppnevnt som nestleder for samme periode. Kurt Lyngved ble gjenoppnevnt som medlem og seniorskattejurist Ken Sletmo ble oppnevnt som nytt medlem. Som nye varamedlemmer ble oppnevnt helsesøster Ellen Marie Spørck og tingrettsdommer Brit Ankil. Oppnevningen gjelder for to år.

Tilsynsrådets mandat og rettigheter fremgår av utlendingsforskriften.

Formålet med tilsynene er å se til at oppholdet for utlendingene som er plassert på internatet er i samsvar med lovgivningen. Tilsynsrådet skal se til at utlendingenes rettigheter i henhold til lov og forskrift blir ivaretatt på internatet, og at fullmaktene til å innskrenke rettighetene ikke benyttes i unødvendig omfang eller på en unødvendig streng måte.

Det skal ikke føres tilsyn eller kontroll med utlendingsvedtaket og dets grunnlag, kjennelse for pågrepelse og fengsling eller forvaltningsavgjørelser.

Rammene for Tilsynsrådets virksomhet fremgår av utlendingsforskriften.

Tilsynsrådet har selv ansvar for å:

- planlegge og gjennomføre sin virksomhet
- ta opp forhold rådet finner kritikkverdige
- avgi årsrapport og sørge for offentliggjøring av denne.

Det er bestemt at det skal være minst to tilsyn hvert år. Tilsynene kan være anmeldt eller uanmeldt.

Rådet har rett til å:

- inspisere internatets områder, bygninger og rom der utlendingene oppholder seg
- kreve opplysninger om behandlingen av utlendingene
- delta på møter om utlendingen dersom denne samtykker
- kreve innsyn i saksdokumentene dersom utlendingen samtykker
- ta opp saker etter henvendelse fra utlending eller på eget initiativ.

Saker eller problemer skal tas opp med Utlendingsinternatets ledelse og skal i utgangspunktet søkes løst på internatet. Dersom dette ikke fører frem eller tilsynsrådet av andre årsaker finner grunn til det, kan saken tas opp med overordnet myndighet, sjef for Politiets Utlendingsenhet

eller Politidirektoratet.

Tilsynsrådet kan ikke gi pålegg om utbedringer eller endringer, kun påpeke forholdene og rapportere, og tilsynsrådet har ingen sanksjoner.

2. Tilsynsrådets aktivitet i 2015

Tilsynsrådet har i 2015 gjennomført i alt seks tilsyn jevnlig fordelt over året. Tilsynene har vært både varslede og uanmeldt, men det er ikke avholdt tilsyn ettermiddag/kveld. Det har vært møter med legetjenesten og sykepleier.

Det har variert hvor mange av tilsynsrådets medlemmer som har deltatt på de ulike tilsynene, men det har aldri vært færre en tre til stede. Varamedlemmene har vært med i tillegg til de faste medlemmene ved flere anledninger.

Tilsynsrådet ble invitert på møte med den nyopprettede enheten for forebygging av tortur og umenneskelig behandling hos Sivilombudsmannen. Dette møtet ble avholdt i Oslo 6. mars 2015 og Tilsynsrådet ble orientert om enhetens virksomhet. Tilsynsrådet har etter dette vært i kontakt med rådgiver Johannes Flisheim ved enheten flere ganger. Tilsynsrådet har fått tilsendt Sivilombudsmannens rapport og gjennomgått denne.

Tilsynsrådet var også invitert på møte hos Røde Kors, som har en visitorordning ved internatet. Dette møtet ble avholdt i Røde Kors sine lokaler i Oslo 6. mars. 2015.

Under senere tilsyn har det kommet spørsmål om Røde Kors ta opp spørsmål direkte med Tilsynsrådet. Tilsynsrådet tar gjerne i mot slike henvendelser og dette skulle formidles til Røde Kors. Det har likevel ikke kommet noen henvendelser i 2015.

3. Statistikk

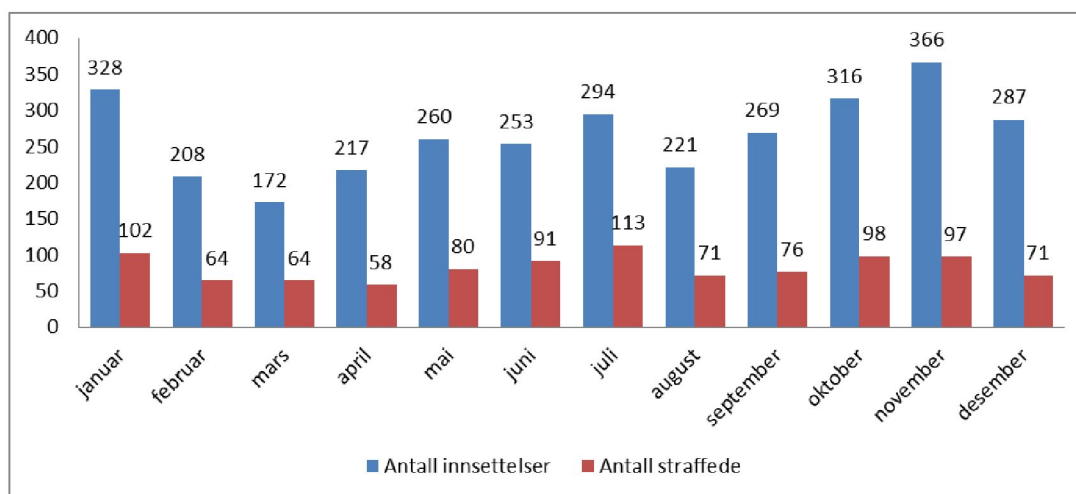
Det statistiske materialet er innhentet fra PU og gjengis i rapporten slik det er mottatt.

Det var i 2015 totalt 3191 innsettelsler på utlendingsinternatet. Ca 86 % av innsettelsene var menn og 11 % var kvinner. Mindreårige utgjorde ca 3 % av alle innsettelsene i 2014. Personer som ble innsatt i 2014 og fortsatt på internatet i 2015, er ikke inkludert i statistikken for 2015.

	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	Total 2015
Innsettelse av kvinner over 18	26	28	16	25	35	37	39	26	25	32	23	32	344
Innsettelse av menn over 18	290	165	151	185	220	202	241	187	243	278	333	243	2738
Innsettelse mindreårige*	11	15	5	7	5	13	13	7	1	4	10	12	103
Sum Innsettelse	328	208	172	217	260	253	294	221	269	316	366	287	3 191

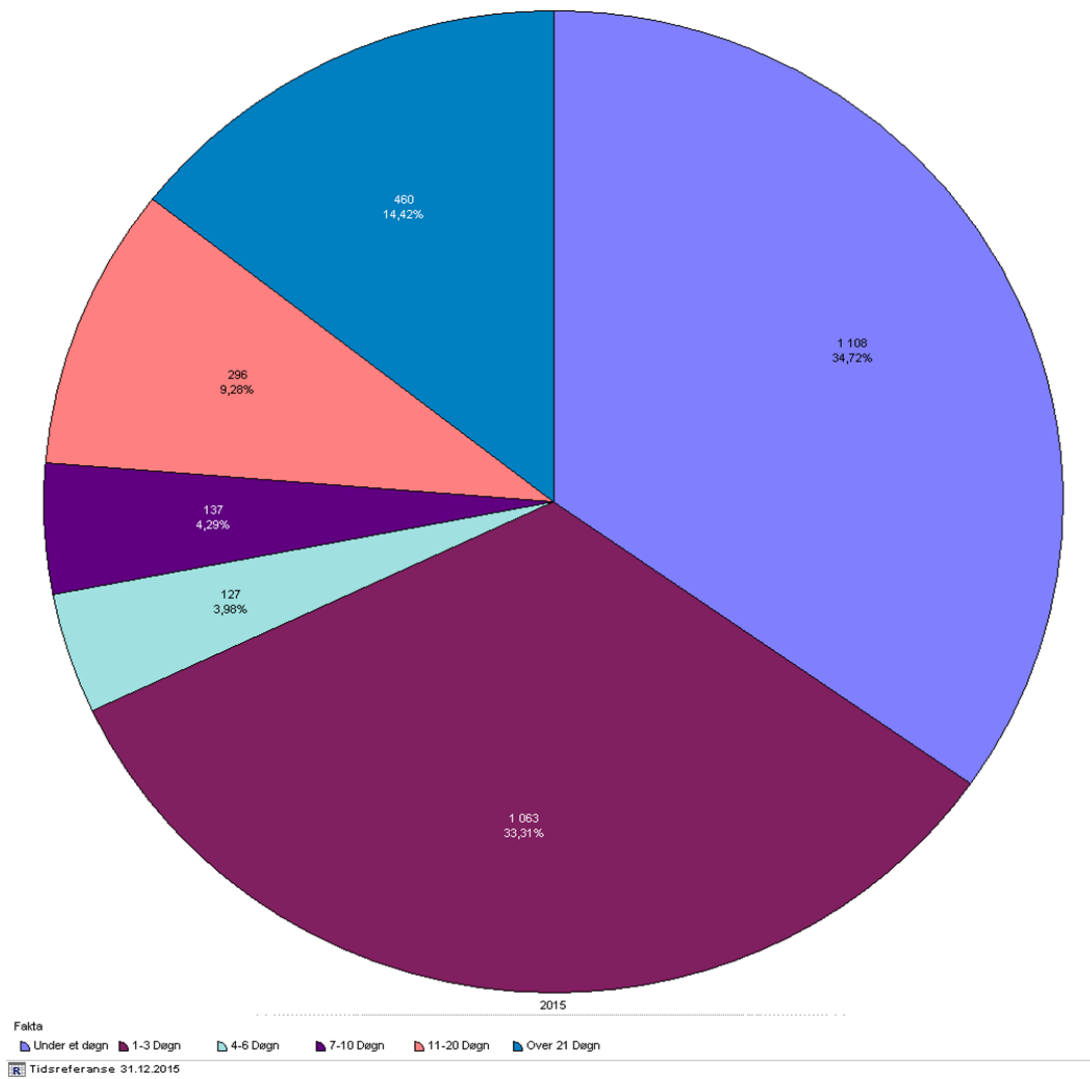
* inkluderer EMA og mindreårige m/følge

2800 av de 3191 innsettelsene i 2015 ble "dimittert" på grunn av uttransport.
Minst 31 % av innsettelsene (985 av 3191) var av personer som var ilagt straffereaksjon:

	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	Total
Antall innsettelse	328	208	172	217	260	253	294	221	269	316	366	287	3191
Antall straffede	102	64	64	58	80	91	113	71	76	98	97	71	985
Andel straffede	31 %	31 %	37 %	27 %	31 %	36 %	38 %	32 %	28 %	31 %	27 %	25 %	31 %

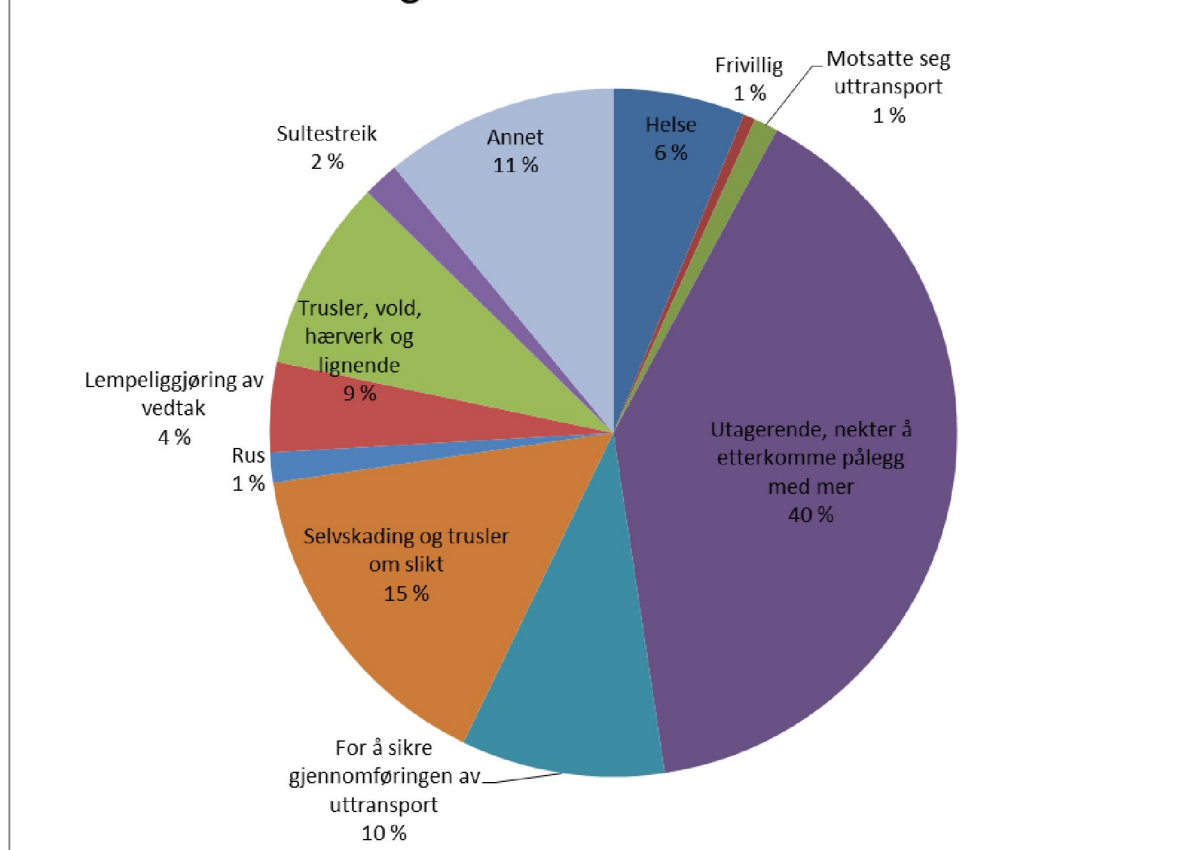
Den individuelle botiden for de innsatte har økt noe siden 2014, 35 % var på under 1 døgn, 33 % hadde en botid på mellom 1 og 3 døgn, 32 % av innsettelsene var 4 døgn eller lenger:

Det ble i 2015 fattet 355 vedtak på Sikkerhetsavdelingen ved Trandum, fordelt på 226 personer:

	Plassering på sikkerhetsavdeling (trinn 1) (UL §107 femte ledd bokstav b (alt. 1), jf. sjette ledd)	Utelukkelse fra fellesskapet (trinn 2) (UL §107 femte ledd bokstav c, jf. sjette ledd)	Plassering på sikkerhetscelle (trinn 3) (UL §107 femte ledd bokstav b (alt. 2), jf. sjette ledd)	Frivillig utelukkelse fra fellesskap, plassering i særlig sikret avdeling og sikkerhetscelle (UF §10 bokstav e)	Sum vedtak	Antall personer	Antall vedtak per person
Januar	0	18	3	1	22	15	1,47
Februar	2	22	2	0	26	16	1,63
Mars	7	41	21	1	70	37	1,89
April	5	12	1	0	18	14	1,29
Mai	1	26	2	0	29	20	1,45
Juni	0	28	3	0	31	23	1,35
Juli	0	20	3	0	23	17	1,35
August	0	20	1	0	21	17	1,24
September	1	12	2	0	15	11	1,36
Oktober	0	24	2	0	26	21	1,24
November	1	33	8	0	42	28	1,50
Desember	1	26	5	0	32	22	1,45
Sum	18	264	50	2	355	226	1,57

Begrunnelser for vedtak 2015

4. Lokalene på Trandum

Utlendingsinternatet er i utgangspunktet en tidligere militær forlegning hvor det var flere avdelinger med flermannsrom og felles bad/toalett på hver avdeling. Nytt internatbygg, Modul 1, ble tatt i bruk i mars 2012 med fire avdelinger, A, B, C og D, og med plass til 72 utlendinger. Videre ble nytt internatbygg, Modul 2 tatt i bruk i april 2013, formelt åpnet i mai 2013. Her er avdelingene E, F, G og H. I avdeling E er det tre plasser for enslige mindreårige. Avdeling F 1 har 4 plasser for enslige kvinner og avdeling F 2 har plass til tre familier. Avdelingene G og H har plass til i alt 36 utlendinger. På modul 1 er det enerom til alle, med eget bad med vask, dusj og toalett. Det er i all hovedsak også enerom på Modul 2, med unntak av noen dobbeltrom på en avdeling her. Det er TV på alle rom, og hyller med plass til noen personlige effekter. I avdelingen for familier er det familierom med dobbeltseng og køyer, samt barneseng, og det er eget lekerom, både utendørs og inne. I tillegg er det et aktivitetsrom, eget spillerom, og et aktivitetshus med mulighet for blant annet innendørs ballspill.

Den gamle internatdelen har nå rom for innsjekk, besøksrom og kontorer, samt rom for overføring til rettsal i forbindelse med fengslingsforlengelser. I tillegg ligger sikkerhetsavdelingen, avdeling S, her med åtte rom og to sikkerhetsceller.

På grunn av høyere måltall for uttransporter i 2014 ble det behov for økt kapasitet ved Trandum og bygg 40 ble tatt i bruk høsten 2014. Bygget ligger utenfor selve internatet, men er en del av det gamle militæranlegget. Bygget ble ved behov brukt til å huse familier og enslige kvinner, mens enslige menn ble plassert på avdeling F. Bygget har ikke vært i bruk i 2015 og Tilsynsrådet har derfor ikke ført tilsyn i dette bygget i 2015.. I og med at det nå foregår en utvidelse av internatet med bygging av ytterligere en modul som skal stå klar sommeren 2016, er det tvilsomt om det vil bli behov for benytte dette bygget i 2016.

Bilder fra internatet

Fra enkeltrom:

Familierom:

Fra felles oppholdsrom:

I de nye internatdelene, Modul 1 og Modul 2, er det felles oppholdsrom på hver avdeling med skap og benker for oppbevaring og for å sette frem tørrmat. Det er satt opp bokhyller med bøker på flere språk og en del spill. Det er en stor TV og sofaer på alle fellesrom.

De nye lokalene er lyse og romslige. De innsatte kan få ivaretatt sine behov både for å være for seg selv, og for fellesskap. Det er gode luftemuligheter og god plass. Det er rent og forholdsvis nytt. Tilsynsrådet bemerket i sin årsrapport for 2014 at bygningene allerede da begynte å bære preg av slitasje/hard bruk. Dette inntrykket er forsterket gjennom 2015 og gjelder særlig kjøkkenene i fellesarealene, hvor flere skap- og skuffefronter er ødelagt. Dette er påpekt overfor ledelsen ved internatet i forbindelse med tilsyn.

Utlendingene har ansvar for renhold på eget rom, mens en ganggutt har ansvar for renhold av fellesarealene på hver avdeling. Renhold for øvrig gjøres av et eksternt firma.

Det er vaskemaskin og tørketrommel i hver avdeling, og utlendingene kan få vaske sitt eget tøy dersom de ønsker det.

Lekerom inne og uteareal for barn:

Etter utvidelsen har luftearealene blitt større og bedre, men det er lite grønne arealer hvor utlendingene kan oppholde seg. Det er anledning til ballspill og løping, og det er her utlendingene kan røyke. Ved enkelte tilsynsbesøk har utearealet sett noe uryddig ut med sigrattsneiper ol. Innsatte har også tatt opp spørsmål mulighet for le/tak når det er dårlig vær. Dette er meddelt ledelsen.

Fra utearealene:

5. Kontakt med utlendingene

Ved samtlige besøk er det gitt anledning for utlendingene å ta kontakt og samtale med Tilsynsrådets medlemmer. Dersom utlendingene ønsker å snakke om utlendingssaken sin, noe som er forholdsvis vanlig, får de opplyst at Tilsynsrådet ikke har noe med dette å gjøre, kun utlendingenes opphold på Trandum. I aktivitetshuset er det hengt opp informasjon om Tilsynsrådet og dets virksomhet, beskrevet på de fleste aktuelle språk. Det er også hengt opp en postkasse på hver avdeling hvor utlendingene kan legge henvendelser og bemerkninger til Tilsynsrådet. Postkassene er påsatt informasjon om Tilsynsrådet. Postkassene er låst, men nøklene ligger på Trandum i en safe som Tilsynsrådets leder samt et fåtall ansatte på internatet har koden til. Postkassene kontrolleres ved hvert besøk og så vidt Tilsynsrådet vet, låses de ikke opp utenom dette. Ved tilsynet i januar 2015 var det et brev, underskrevet av 14 utlendinger på avdeling A med klage på blant annet mat, helsetjenesten og manglende klær. Tilsynsrådet tok opp klagepunktene med ledelsen. Tilsynsrådet tok opp klagepunktene med ledelsen. Hva gjelder klagepunktene vises det for øvrig til pkt. 6 nedenfor.

Ved varslede besøk er rutinen at det blir hengt opp informasjon om at Tilsynsrådet kommer, med tidspunktet for Tilsynsrådets besøk, og en liste der utlendingene kan skrive seg på dersom de ønsker å snakke med Tilsynsrådets medlemmer.

Ved alle tilsynene har flere utlendinger hatt ønske om å snakke med Tilsynsrådets medlemmer. Tilsynsrådet har også tatt kontakt med de innsatte med direkte spørsmål om oppholdet.

Tilsynsrådets medlemmer snakker med utlendingene enten i fellesrommet eller på utlendingens rom, alt ettersom hva den enkelte utlending ønsker.

Tilsynsrådet har ikke utenom tilsynsbesøkene mottatt noen henvendelser direkte fra utlendinger på internatet, men mottok høsten 2015 en klage fra en advokat med klienter på Trandum. Klagen dreide seg om for omfattende kontroller i forbindelse med at utlendingene hadde besøk av pårørende. Tilsynsrådet ba PU gi en redegjørelse for hjemmelsgrunnlag og praksis på området på internatet og fant at de kontrollene som utføres er hjemlet. Vedkommende advokats henvendelse ble besvart med utgangspunkt i denne redegjørelse. Ledelsen ved internatet opplyste imidlertid at man vil forsøke å foreta mer nyanserte vurderinger av behov for kontroll ved fremtidige besøk, noe Tilsynsrådet ser positivt på.

6. Klagepunkter

6.1 Innledning

Tilsynsrådet fører ved hvert besøk en protokoll som befinner seg på internatet. I 2015 har Tilsynsrådet bedt om en redegjørelse for hvordan ledelsen ved internatet melder tilbake om tiltak på bakgrunn av Tilsynsrådets bemerkninger. Bakgrunnen for dette er at den tidligere ordningen med at ledelsen skriver inn hvilke tiltak som har blitt gjort i rådets protokoll ikke har fungert. Det har etter dette blitt utarbeidet forslag til rutiner for hvordan det skal meldes tilbake til Tilsynsrådet. Når disse vedtas vil det lette Tilsynsrådets arbeid og sikre notoritet hva gjelder de forhold som tas opp og påpekes. Dette er positivt.

Tilsynsrådets inntrykk er at stemningen på internatet i all hovedsak er så god som man kan forvente, forholdene tatt i betraktning, men det har også vært perioder med mye misnøye. Dette var særlig i tilknytning til Ramadan hvor det var mange klager på at reglene mht. mat på celler, utlåsning og mulighet for å røyke etter solnedgang mv. var for firkantede. Vinteren 2015 var det stor misnøye med nye innlåsningstider, noe som medførte opptøyer og hærverk på internatet ved to anledninger. Disse opptøyene var et tema på tilsynet som ble avholdt 5. mars 2015 og Tilsynsrådet var etter dette møtet av den oppfatning at situasjonen var tilfredsstillende håndtert. Det ble likevel valgt å komme på uanmeldt tilsyn i mai 2015, men dette medførte ikke noen endret oppfatning av situasjonen ved internatet.

Tilsynsrådet er kjent med at advokatforeningens menneskerettighetsutvalg har tatt opp spørsmål om hjemmel for innlåsning av innsatte på Trandum og at dette er besvart av Justis- og beredskapsdepartementet i brev av 2. juli 2015.

6.2 Mat

Mange av klagenes Tilsynsrådet mottar gjelder maten. Klagen dreier seg i all hovedsak om

at den er ensformig, ikke smaker godt og/eller ikke dekker de innsattes ernæringsmessige behov. Det klages blant annet svært mye over at utlendingene tilbys for mye brødmat og for lite varmmat. På bakgrunn av tidligere års klager ble det for to-tre år siden byttet leverandør og innført en 14-dagers menyliste. Det tilbys nå to ulike menyer, en med kjøtt og en med vegetar/fisk. Det er ikke tilbud om en rent vegetarisk meny og heller ikke halal-kjøtt.

Klagene er brakt videre til ledelsen, men på bakgrunn av at det er gjort flere endringer de siste årene, blant annet innført frisk frukt, større variasjon av pålegg og 14-dagers meny, har ikke Tilsynsrådet sett noen grunn til å ta saken videre, selv om en ser at det med fordel kunne vært større variasjon i den vegetariske menyen. Dette er tatt opp med ledelsen. Tilsynsrådet fant også grunn til å påpeke at utlendingene burde gis mulighet til å variere mellom kjøtt- og vegetarmenyene ved utløpet av en 14- dagers periode slik at de selv kunne skape ytterligere variasjon i kosten. Tilsynsrådet har oppfattet at det ble åpnet for dette etter at Tilsynsrådet tok det opp. Etter det Tilsynsrådet er kjent med, har internatledelsen et konstant fokus på maten og er i jevnlig dialog med leverandøren for om mulig å endre de ulike menyene. Dette er positivt.

Det er nå tilbud om kefir på alle avdelingene og utlendingene som sitter på modul 1 (langtidsavdelingen) får egg i helgen. Etter at Tilsynsrådet bragte videre en klage om mangel på vanlig te i 2015 ble det tilbudt vanlig te i tillegg den svært søte sitronteen som lages i automatene som står på alle avdelingene.

Alt i alt er kostholdet etter Tilsynsrådets oppfatning i all hovedsak nå tilfredsstillende. Det er vanskelig å kunne treffe alles ønsker om mat, og det er forståelse for at det blir ensformig, særlig for de som blir på stedet over lengre tid.

6.3 Helse

Tilsynsrådet vil anslå at over halvparten av klagene tilsynsrådet får i løpet av et år gjelder manglende eller utilfredsstillende helsehjelp.

Tilsynsrådet har i lys av dette sett på utlendingenes tilbud når det gjelder helse jf. forskriften § 5. Internatet skal i prinsippet ha to sykepleier i full stilling ansatt. Deler av 2015 har den stillingen stått vakant, men etter det Tilsynsrådet er kjent med er det på nyåret 2016 ansatt en i denne stillingen. Når det er to sykepleiere på internatet, går de turnus og er dermed også tilgjengelig på ettermiddag/kveld. Sykepleier har første kontakt med innsatte som ønsker helsehjelp og foretar en vurdering av behov og sørger for å lage en prioritering til lege som er til stede fire dager i uken. Legetjenester kjøpes av et firma som har tre ansatte leger. Tilsynsrådet er kjent med at Sivilombudsmannen har hatt merknader til denne måten å organisere helsetjenesten på. Etter Tilsynsrådets vurdering ligger det utenfor rådets mandat å ha noen formening om hvordan helsetjenesten på internatet skal organiseres, og Tilsynsrådet har fokusert på hvordan det i praksis

fungerer for de innsatte.

Det opplyses fra de ansatte at systemet ser ut til å fungere bra, men sykepleier ønsker høyere legedekning og psykolog/psykiater tilgjengelig. Det hadde også vært ønskelig med egen tannhelsetjeneste på internatet.

Klagene fra de innsatte gjelder manglende tilsyn av lege og/eller manglende behandling og/eller at det tar for lang tid før de får kontakt med lege. Videre dreier mange av klagene seg om manglende henvisning til spesialist. Etter det Tilsynsrådet kan forstå, tilbys de innsatte tilfredsstillende helsehjelp ut fra hvilke rettigheter de har. De innsatte har i utgangspunktet ikke krav på henvisning til spesialist eller lignende, men enkelt får likevel helsehjelp utover sine lovfestede rettigheter etter en konkret vurdering av internatets lege. De innsattes lovfestede rettigheter til helsehjelp er ikke forhold Tilsynsrådet kan kontrollere eller uttale seg om. På bakgrunn av de mange henvendelsene angående helsehjelp innførte man høsten 2014 en ordning med at det etter hvert tilsyn gis skriftlig tilbakemelding fra helsetjenesten på den enkelte ansatte som har klager over manglende helsehjelp. Etter det Tilsynsrådet kan se, har alle utlendingene som har henvendt seg til Tilsynsrådet i 2015 med klager på helsetjenesten fått den hjelp de har krav på. Tilsynsrådets vil likevel bemerke at internatet også på dette området antageligvis vil være tjent med enda bedre informasjon til de innsatte om hvilke rettigheter de faktisk har og hvilke rutiner som gjelder for time hos sykepleier/lege, samt orientering til den enkelte utlending om forventet ventetid eller informasjon dersom vedkommende av ulike årsaker nedprioriteres eller ikke anses å ha behov for legetilsyn, f.eks. dersom henvendelsen gjelder et problem som har vært sett til av lege tidligere og legen vurderer at det ikke er behov for ny konsultasjon.

6.4 Klær

Enkelte utledninger klager over at de får for lite klær og sko dersom de ikke har egne klær.

Tilsynsrådet har fått opplyst at utlendinger som mangler klær kan få et skift fra internatet. De får også crocks, men ikke andre utesko. På denne bakgrunn mener Tilsynsrådet at utlendingenes behov er tilfredsstillende dekket på dette området, men også her er det etter Tilsynsrådet skjønn mulig å informere bedre slik at utlendingene vet hva de har krav på.

6.5 Telefon/ringetid

Tidligere Tilsynsråd har sett på utlendingenes mulighet for å bruke egen telefon og har funnet denne i tråd med det som fremgår av utlendingsforskriften. Nåværende Tilsynsråd legger dette til grunn.

Mange innsatte klager på for lite ringetid. De innsatte kan ringe på en telefon med forhåndsinnlagte nummer etter utlendingens eget ønske. De kan da snakke i fem minutter. Flere har klaget på at det er for kort tid, blant annet fordi telefonsystemet fungerer slik at det tar rundt 30 sekunder å få

forbindelse ut fra Trandum.

Det er ingen begrensinger i ringetid/samtaletid til advokat/saksbehandler, men se ovenfor om informasjon mv. Tilsynsrådet har fått opplyst at utlendinger gis ekstra ringetid ved behov, f.eks. dersom de må ordne praktiske ting før utreise, snakke med familien før utreise el. Tilsynsrådet anser at utlendingenes behov for ringetid er tilfredsstillende dekket gjennom dette, men den tiden det tar å ringe ut, bør komme i tillegg til den ringetiden som er disponibel. Dette er tatt opp med ledelsen på internatet.

6.6 Renhold

Tilsynsrådet har av eget tiltak tatt opp renholdet i fellesarealene på internatet. Særlig har det vært utilfredsstillende renhold i kjøkkenseksjonene på de fleste avdelingene ved mange av tilsynene i 2015. Det er tatt opp med ledelsen at det ikke kan overlates til ganggutten å sørge for tilstrekkelig renhold i fellesarealene, men at det er et ledelsesansvar å sørge for at dette faktisk gjøres. Renholdet har blitt bedre, men det er fortsatt et forbedringspotensial her.

Ved tilsynet i august 2015 fikk vi en rekke klager på manglende renhold av ventilasjonsanlegget slik at det blåste støv inn på rommene samt at luften var for tørr. Dette ble tatt opp med ledelsen som igjen tok opp spørsmålet med Statsbygg som har ansvaret for drift og vedlikehold. Etter det opplyste er det foretatt inspeksjon av ventilasjonsanlegget. Det ble meldt tilbake at anlegget er funnet i orden og at det fungerer som tenkt. Det ble likevel foretatt renhold av dette sommeren 2015 som følge av klagen.

Tilsynsrådet har videre bedt ledelsen om å vurdere egne rutiner for å kontrollere renhold og standard på sengetøy, madrasser mv. herunder når slikt byttes ut.

6.7 Manglende aktiviteter/sysselsetting

Mange klager fra utlendingene gjelder for få aktiviteter, manglende tilgang til internett, for få aviser/tv-kanaler/bøker på diverse språk og for få treningsapparater. Det klages også over at lufteperiodene er for korte.

Som nevnt ovenfor under pkt. 4 er det et aktivitetsbygg på internatet. Dette har gymsal hvor de innsatte kan sparke fotball, spille basket etc. Gymsalen er rengjort og reparert, men den er fortsatt lite brukt selv om hver avdeling har en økt i aktivitetsbygget hver uke. I aktivitetsbygget er det i tillegg et spinning-rom og andre treningsfasiliteter, samt mulighet for å se film. Det er også et begrenset antall bøker på forskjellig språk tilgjengelig.

Tilsynsrådet ser det som bekymringsfullt at det i perioder har vært for få aktivitetstilbud for såkalte langtidssittere. Den passive situasjonen mange utlendinger opplever på Trandum er svært uheldig og Tilsynsrådet har ved gjentatte tilsyn tatt opp spørsmål om aktiviteter for de

innsatte, særlig langtidssitterne. Det er ansatt en aktivitetsleder som har ansvaret for aktivitetene på aktivitetsbygget og Tilsynsrådet fikk ved tilsyn i januar 2015 en orientering fra ham om planene fremover, blant annet er det ønske fra Røde Kors om å avholde enkle kurs, primært for langtidssitterne. Dersom disse planene helt eller delvis realiseres vil dette innebære en stor forbedring. Han har blant annet satt i gang matlaging for mindre grupper av langtidssittere på aktivitetsbygget, men uttrykker selv at kapasiteten er for liten til å dekke alle som burde fått tilbudet. Det er likevel å anse som en forbedring etter Tilsynsrådet skjønn. For øvrig har Tilsynsrådet forståelse for at det av kapasitetshensyn er begrensede muligheter for bruk av aktivitetsbygget. Tilsynsrådet har i liten grad anledning til å påvirke tidslinjen og aktivitetsnivået på internatet, men vil igjen påpeke at det svært viktig at det er et kontinuerlig fokus på situasjonen for langtidssitterne. Tilsynsrådet vil følge utviklingen nøye fremover. Samtidig har en forståelse for at sikkerhet hele tiden har førsteprioritet og at dette må hensyntas ved planlegging av aktiviteter.

Hva gjelder tilgang til internett så er det Tilsynsrådets oppfatning at det ligger innenfor ledelsens styringsrett å regulere dette av hensyn til sikkerheten på internatet. Tilsynsrådet tar til etterretning at det ikke er mulig å tilfredsstillende alle innsatte hva gjelder aviser og tv-kanaler og anser at tilbudet alt i alt er tilfredsstillende, men bemerker at det bør være mulig å tilby et større utvalg av bøker på flere språk.

Fra gymsalen i aktivitetsbygget:

Det er satt opp fotballspill på avdelingene. Det er et begrenset bibliotek, aviser og noen

spill i tillegg til TV. Tilsynsrådet antar at man kunne forebygget passivitet, kjedsomhet og misnøye dersom de ansatte hadde vært mer ute i avdeling med de innsatte enn hva som ser ut til å være tilfellet i dag. Det skal likevel bemerkes at de ansattes tilstedeværelse på avdelingen har variert noe og at det særlig på begynnelsen av 2015 så ut til at de ansatte var mer til stede ute i avdeling enn hva de hadde vært tidligere. Mot slutten av 2015 ser det ut til å ha avtatt noe, men i og med at Tilsynsrådet bare er på internatet noen timer ved hvert tilsyn, er vi forsiktig å med å trekke noen konklusjoner. Tilsynsrådet er imidlertid kjent med at dette er et tema blant de ansatte på internatet og mener det er grunn for ledelsen til å jobbe videre med.

7 Annet

Tilsynsrådet før alltid tilsyn på avdeling S (sikkerhetsavdelingen) dersom det er innsatte her når Tilsynsrådet er på internatet. Videre mottas regelmessig statistikk for bruk av avdeling S.

Internatet har endret sine rutiner for kontroll med innsatte som sitter på avdeling S slik at det nå foretas en konkret vurdering av behovet for kontroll med den enkelte innsatte.

Tilsynsrådet anser at dette i tilstrekkelig grad ivaretar de innsattes behov for regelmessig tilsyn, men også kontinuerlig søvn, hvile og et privatliv.

Tilsynsrådet opplever å ha en god dialog med ledelsen på utlendingsinternatet på Trandum.

Cathrine Fossen

Ørnulf Røhnebæk

Kurt Lyngved

Ken Sletmo